

รูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
**A MODEL FOR ADMINISTRATION OF NETWORKING SCHOOL
CLUSTER IN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE**

บุญเรียง สิทธิทองสี¹, ปัญญา สังขวดี², วิทยา จันทร์ศิลา³, สำราญ มีแจ้ง⁴
Boonriang Sitthongsi¹, Panya Sungkawadee², Vithaya Jansila³, Samran Mejang⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 4 กลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา 2) การสร้างรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโดยนำข้อมูลจาก ขั้นตอนที่ 1 มาয়กร่างรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบฯ ด้วยการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และ 3) การประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้ โดยการสัมภาษณ์รับฟังความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารงานบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) ขอบข่ายงานบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ 3) กระบวนการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

¹ นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Ph.D. Candidate in Educational Administration, Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Naresuan University, E-mail: boonriangs@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Associate Professor Dr., Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Naresuan University, E-mail: panyas@nu.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Associate Professor Dr., Department of Educational Administration and Development, Faculty of Education, Naresuan University, E-mail: vithayaj@nu.ac.th

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Associate Professor Dr., Department of Education, Faculty of Education, Naresuan University, E-mail: samranm@nu.ac.th

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร/ งานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Abstract

The research aimed at developing a model for administration of networking school cluster in primary educational service area office. The research procedure followed 3 phases: Phase 1: study the state and guidelines for administration of networking school cluster in primary educational service area office by analyzing and synthesizing relevant document research findings, concepts and the theories in the management, then conducting studies of 4 networking school clusters, then interviewing 4 educational experts. Data were analyzed through content analysis. Phase 2: constructing of a tentative model, then checking its appropriateness through focus group discussion among 9 educational experts, and Phase 3: evaluating the usefulness by 153 educators, and data were analyzed, using means and standard deviations.

The research results showed that the constructed model for administration of networking school cluster in primary educational service area office consists of 3 components: 1) Executive committee of administration of networking school cluster in primary educational service area office. 2) The scope of tasks in administration of networking school cluster in primary educational service area office, and 3) The process of administration of networking school cluster in primary educational service area office. The constructed model has been validated by the selected experts in administration of networking school cluster in primary educational service area office, respectively.

Keywords: Administrational Model/ Networking school cluster/ Primary educational service office

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยยึดหลักการการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพในด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติทั้งด้านวิชาการการบริหารงบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปเพื่อให้เกิดความคล่องตัวและมีอิสระในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลซึ่งเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6)

จากการศึกษาสภาพปัญหาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ผ่านมาพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษามีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน มีค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คน สูงกว่าสถานศึกษาขนาดอื่นๆ และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งมีบริบทแตกต่างไปจากสถานศึกษาขนาดอื่นๆ การใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำผลของการประเมินงาน/โครงการมาใช้วางแผน ปรับปรุง พัฒนา ยังขาดประสิทธิภาพ ด้านการเรียนการสอน มีครูสอนไม่ครบชั้น ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบคละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา และไม่เต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นด้านอื่นๆ หลักสูตรและแผนจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้มี

จำนวนจำกัดและด้วยคุณภาพและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน สถานศึกษาขนาดเล็กได้รับการจัดสรรบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่าชำรุดทรุดโทรมเนื่องจากก่อสร้างมาเป็นเวลานาน คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ยังไม่เพียงพอ สถานศึกษาไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชนได้มากนัก เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนมีความยากจนและนักเรียนในสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากจน และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คณะกรรมการมีบทบาทไม่มากนัก การประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน มีค่อนข้างน้อย หรือไม่มีเลยในบางพื้นที่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 4 - 7) และการบริหารจัดการในสถานศึกษา การสร้างเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จำเป็นต้องมีเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคม โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสบปัญหาในการบริหารจัดการ ได้แก่ ไม่สามารถบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้นเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยงบประมาณไม่เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภคทำให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนค่อนข้างต่ำตลอดจนขวัญและกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กไม่ดีพอ (ดิเรก พรสีมา, 2550) สอดคล้องกับพรพรรณ ณ ลำพูน (2546) กล่าวว่า การดำเนินการบริหารในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีปัญหาหลายอย่างที่ตรงกันซึ่งปัญหาการจัดการเรียนการสอนนั้น เกิดจากครูไม่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน กลับยังมุ่งสอนตามแนวทางเดิมๆที่ไม่ส่งผลให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับ ผลการวิจัย เรื่องการศึกษาความพร้อมของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดน่าน ซึ่งผลปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษายังมีปัญหาในการปฏิรูปการศึกษาอีกซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษารอบสามพบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้รับรองมาตรฐาน

จำนวน 2,295 แห่ง จากจำนวนที่ประเมิน 7,985 แห่ง ส่วนใหญ่ไม่ผ่านการประเมิน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ปรับปรุง 2545) มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ แต่ปัญหาที่ยังมีเรื่องที่จะต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุงและต่อยอด โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน ครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ จากปัญหาคุณภาพของสถานศึกษาตามที่กล่าวมาข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบายพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารและจัดการศึกษาโดยได้เสนอแนะให้มี ยุทธศาสตร์และเงื่อนไขในการดำเนินการ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ศูนย์โรงเรียน (School Center) ยุทธศาสตร์เครือข่ายความร่วมมือ (Collaborative Networks) และยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) ซึ่งจะเห็นได้ว่า รูปแบบเครือข่ายก็เป็นรูปแบบหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ เช่น การจัดเครือข่ายสหวิทยาเขต เครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการศึกษา เครือข่ายวิทยากร เป็นต้น ซึ่งการบริหารงานรูปแบบเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังความร่วมมือ และความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยบุคคลและผู้ที่เข้ามาดำเนินงานร่วมกันในเครือข่ายจะมีการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้ วิธีการทำงาน และประสบการณ์ ซึ่งกันและกันภายในหมู่สมาชิกจะทำให้มีการพัฒนาทั้งความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ส่งผลให้การทำงานเกิดผลสำเร็จมากขึ้น นอกจากนี้ รูปแบบเครือข่าย มีกระบวนการทำงานที่อาศัยการมีส่วนร่วม ผ่านประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง เป็นการสะสมทุนทางสังคมในด้านทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ซึ่งช่วยสร้างวินัยและวัฒนธรรมของสมาชิกในเครือข่าย ทำให้มีศักยภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่การรูปแบบการบริหารเครือข่ายที่ผ่านมา ยังขาดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินการทำงานจึงอยู่ในลักษณะของการรวมศูนย์อำนาจ มีการดำเนินงานในทิศทางเดียว จากบนลงล่าง เป็นการดำเนินงานโดยผ่านสายงานบังคับบัญชาจากต้นสังกัดยังไม่มีอิสระเท่าที่ควร โรงเรียนเครือข่ายตามแนวคิดการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ จึงเกิดปัญหาและอุปสรรคในทางปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 27) ดังที่ อุทัย ใจคำปัน (2544) กล่าวว่า ความพร้อมใน

การจัดเครือข่าย คือ ในเรื่องความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในโรงเรียนแม่ข่าย มีความรู้ในระดับปานกลาง ส่วนการรับรู้ปัญหาพื้นฐานหรือการทำงานเป็นไปในลักษณะของการคอยรับการสั่งการจากหน่วยงานบังคับบัญชา รวมทั้งการปฏิบัติเป็นไปตามนโยบาย งานที่ทำมีมากไม่มีความรู้สำหรับการคิดค้นพัฒนาคุณภาพสำหรับการประชาสัมพันธ์เครือข่ายยังไม่มีกิจกรรมดำเนินการใดๆ รวมทั้งมีบรรยากาศการทำงานระหว่างเพื่อนครูในโรงเรียนไม่ค่อยดีนัก บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนเครือข่าย แต่อย่างไรก็ตาม เครือข่ายยังคงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการบริหารและจัดการแบบมีส่วนร่วม การจะสามารถทำให้เครือข่ายทำงานเกิดประโยชน์และคุ้มค่า ต้องสร้างแนวร่วม เน้นการประสานงานเชื่อมโยง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด ทั้งนี้ยังต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการในการบริหารจัดการที่ทุกคนสามารถเรียนรู้เข้าใจและปฏิบัติได้

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวคิดการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายเพื่อมาใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ที่จะส่งผลให้เกิดความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีต่อกันของสมาชิกเครือข่ายในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของเครือข่ายสถานศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพและแนวทางการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรจะมีลักษณะอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รวมถึงผลการดำเนินงานด้านบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดเบื้องต้นในการวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แนวคิดและทฤษฎีทางการบริหาร 2) แนวคิดด้านการบริหารงานกลุ่มเครือข่าย และ 3) แนวคิดขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา

2. การศึกษาสภาพการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 4 กลุ่มได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลขั้นตอนนี้ คือ เป็นแบบศึกษาเอกสาร และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การศึกษาแนวทางในการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิถึงแนวปฏิบัติหรือวิธีปฏิบัติในการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 4 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลขั้นตอนนี้ คือ เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure Interview) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การยกร่างรูปแบบโดยนำผลการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 มาจัดทำร่างรูปแบบประกอบด้วย 1) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) ขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) กระบวนการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2. การสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Groups Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เป็นการตรวจสอบความเหมาะสมถึงข้อประเด็นต่างๆ เพื่อยืนยันผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของร่างรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อเสนอแนะต่างๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาค้นหามติ (Consensus) และปรับปรุง แก้ไขร่างรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. การปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยนำผลการประเมินความเหมาะสม ผลจากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบและนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ข้อเสนอแนะมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนที่ 2 ไปจัดประชุมสัมมนาแสดงความคิดเห็นจาก ผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) รวม

ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา จำนวน 153 คน เพื่อประเมินเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ในสถานการณ์จริงเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สรุปผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและแนวทางการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า องค์ประกอบของงานบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงระบบ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) ขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) กระบวนการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแบ่งออกเป็น 4 งาน ได้แก่ 1) งานบริหารวิชาการ 2) งานบริหารบุคลากร 3) งานบริหารแผน

และงบประมาณ 4) งานบริหารทั่วไป องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการ 3) งานบริหารแผนและงบประมาณในการ 3) งานบริหารแผนและงบประมาณ แบ่งกระบวนการบริหารแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนก็แยกจากกันตามหน้าที่และภาระงาน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning : P) ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร (Organization: O) ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผน (Doing : D) ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบ/ประเมินผล (Check: C) และขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและพัฒนา (Act : A)

1.3 ผลการศึกษาแนวทางการการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางในการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) หน้าที่ของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แบ่งออกเป็น 3 งาน ได้แก่ 1) งานพัฒนาคุณภาพครู 2) งานพัฒนาคุณภาพวิชาการ และ 3) งานพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแบ่งกระบวนการบริหารแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning: P) ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์กร (Organizing: O) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ (Doing: D) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Checking: C) และขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุง (Acting: A)

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา รูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารงาน

กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) ขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 3) กระบวนการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) องค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2) องค์ประกอบของหน้าที่คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแบ่งออกเป็น 3 งาน ได้แก่ 1) งานพัฒนาคุณภาพครู 2) งานพัฒนาคุณภาพวิชาการ 3) งานพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแบ่งกระบวนการบริหารแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ/ประเมินผลขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ข้อค้นพบที่เป็น

ประเด็นหลักในเรื่องของข้อจำกัดที่ทำให้การบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ยังไม่เต็มศักยภาพ คือ ด้านความร่วมมือ และการให้ความร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัย Ribchester and Edwards (2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบทพบว่าช่วงเวลาที่ฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นไม่สามารถสานต่องานสนับสนุนและช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้นั้นการให้ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเป็นยุทธวิธีเดียวที่ขยายวงกว้างที่จะเอื้อประโยชน์ต่อโรงเรียนที่กำลังเติบโตและมีจำนวนน้อยในกลุ่มวิธีนี้ถือเป็นวิธีช่วยเหลือที่สำคัญกว่าเรื่องใดๆ คุณค่าของความร่วมมือในเครือข่ายโรงเรียนจะเป็นตัวกลางในการใกล้ชิดเพื่อลดความตึงเครียดภายในช่วยแก้ปัญหาที่เป็นผลจากการลดจำนวนฝ่ายบริหารการศึกษาท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาและเพื่อลดการแข่งขันในด้านการเพิ่มจำนวนนักเรียนทั้งยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้ประสานงานเครือข่ายที่มีบทบาทในการรวมตัวของโรงเรียนในท้องถิ่นและสร้างความเจริญเติบโตสุดท้ายเป็นผลทำให้โรงเรียนที่เกี่ยวข้องได้รับการยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพผลการวิจัยครั้งนี้ยังเน้นความจริงที่ว่าผู้บริหารในโรงเรียนเครือข่ายทุกโรงเรียนกำลังร่วมกันทำงานเพื่อจัดการแข่งขันระหว่างโรงเรียนซึ่งจะเป็นกุญแจหลักสู่การปฏิรูปการศึกษาประกอบกับการได้รับการสนับสนุนและความไว้วางใจจากท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

2. รูปแบบการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

2.1 องค์ประกอบที่ 1 คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไรเลย์ Riley (1997) เสนอแนวคิดไว้ว่าการรวมพลังมีลักษณะธรรมชาติแบบเดียวกับเครือข่าย (Networks) และโรงเรียนควรดำเนินการรวมพลังโดยการสร้างเครือข่ายความสำเร็จของเครือข่ายและการรวมพลังขึ้นอยู่กับความไว้วางใจความไว้วางใจความซื่อสัตย์และความไม่เห็นแก่ตัวการปฏิรูปการศึกษาในประเทศอังกฤษตามกฎหมายการปฏิรูปการศึกษาปี ค.ศ. 1988 กำหนดให้

มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาให้องค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีบทบาทในการจัดการศึกษาซึ่งมีผลทำให้เกิดการบริหารโดยเครือข่ายในระดับโรงเรียนและสถาบันต่างๆ ในปีค.ศ. 1994 มีการจัดตั้งหน่วยงานแบบบูรณาการระดับเขตการศึกษา (Integrated Regional Office: IRO) เป็นศูนย์กลางเครือข่ายของโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนเช่นสภาโรงเรียนและการฝึกอบรม (Training and Enterprise Councils = TEC) เป็นต้น นอกเหนือจากการกระจายอำนาจการบริหารแล้วผลจากการบริหารงานโดยเครือข่ายทำให้เกิดความเป็นธรรม (Equity) มีการดำเนินงานด้วยความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ความโปร่งใส (Transparency) และการรวมพลังทางงาน (Collaboration) ในการจัดการศึกษา Riley (1997) สอดคล้องกับลัดดา ผลวัฒนะ (2544) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญคือ บทบาทของผู้บริหารและกระบวนการบริหารด้านบทบาทของผู้บริหารนั้นผู้บริหารมีการวางแผนและกำหนดนโยบายร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาปรึกษาหารือกันทุกขั้นตอนมีการจัดการองค์การโดยการจัดวางตัวบุคคลให้เหมาะสมกับงานตามโครงสร้างการบริหารงานที่กำหนดให้ด้านการนำผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงจะได้รับการยอมรับจากชุมชนส่วนชุมชนจะเป็นผู้นำทางสอดคล้องกับ จินฉัตร ปะโคตัง (2549) ได้กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่นมีอยู่ 5 กลุ่มใหญ่ คือ 1) การมีส่วนร่วมขององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) การมีส่วนร่วมแบบเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน 4) การมีส่วนร่วมในการระดมทุน และ 5) การมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยทั้ง 5 กลุ่มมีความเกี่ยวข้องและมีปฏิสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างกัน

2.2 องค์ประกอบที่ 2 ขอบข่ายงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 กลุ่มงาน ได้แก่ 1) งานพัฒนาคุณภาพครู 2) งานพัฒนาคุณภาพการบริหารงานวิชาการ 3) งานส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมีสาระสำคัญคือ หน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้ ทั้งนี้เนื่องจาก

ขอบเขตงานหรือความรู้ที่อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Useem (1994) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ปรับใหม่รายงานการริเริ่มในการจัดเป็นกลุ่มในฟิลาเดนเฟียระหว่างโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ต้องการให้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนเกิดการประสานร่วมมือและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น 2) พัฒนาความร่วมมือของครูผู้สอนในกลุ่ม และ 3) ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรของโรงเรียนซึ่งจากการศึกษาพบว่าประสบความสำเร็จอย่างสมบูรณ์ใน 4 โรงเรียนประสบความสำเร็จในบางส่วน 2 โรงเรียนในด้านความร่วมมือกันของครูผู้สอนในกลุ่มอยู่ในระดับน่าพอใจ 3 โรงเรียน และนอกจากนี้ ขนบพรวัฒนสุขชัย (2550) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาแบบและกลไกความร่วมมือในการจัดกลุ่มทางวิชาการด้านศิลปศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการออกแบบอุตสาหกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการสร้างความร่วมมือตามโอกาสลักษณะความร่วมมือส่วนมาก คือ การจัดสัมมนาทางวิชาการ และจัดอบรมให้กับบุคลากร ความร่วมมือส่วนใหญ่เกิดจากความสัมพันธ์ส่วนบุคคล ส่วนรูปแบบและกลไกความร่วมมือที่น่าเสนอ คือ รูปแบบความร่วมมือในการจัดกลุ่มทางวิชาการและวิชาชีพด้านศิลปศึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบของความร่วมมือในระดับสถาบันหรือองค์กร ที่เน้นความร่วมมือในลักษณะไตรภาคี ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา ภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม ทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีกลุ่มบุคคลทำหน้าที่บริหารองค์กร โดยมีกลไกการดำเนินการ คือ 1) ระดมสมองและระดมทุนเพื่อพัฒนางานวิชาการ 2) เผยแพร่ ชี้นำ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประยุกต์ใช้ความรู้ด้านศิลปศึกษาในการประกอบอาชีพ 3) พัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง 4) ประสานงานเครือข่ายและขยายเครือข่ายไปยังหน่วยงานอื่นที่ให้การสนับสนุน

2.3 องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารงานงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning: P) ขั้นตอนที่ 2 การจัดองค์การ (Organizing: O) ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ

(Doing: D) ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Checking: C) และขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุง (Acting: A) สอดคล้องกับพิสิฐ เทพไกรวัล (2554) ได้ศึกษาวิจัยรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กผลการวิจัยสรุปว่า รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กประกอบด้วยกระบวนการสร้างเครือข่าย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขึ้นตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างเครือข่าย 2) ขึ้นประสานหน่วยงาน/องค์กรเครือข่าย 3) ขึ้นสร้างพันธมิตรบุญร่วมกัน 4) ขึ้นบริหารจัดการเครือข่าย 5) ขึ้นพัฒนาความสัมพันธ์ และ 6) ขึ้นรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของส่วนองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ 1) ลักษณะหรือกิจกรรมสำคัญที่เสริมประสิทธิภาพการดำเนินการกิจของเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) เทคนิค/วิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย 4) กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ (empowerment) ของเครือข่าย 5) คุณลักษณะที่ดีของผู้นำเครือข่าย และ 6) การปฏิบัติงานของเครือข่ายและการสะท้อนผลผลการทดลองใช้รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือเพื่อคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กพบว่ากลุ่มบุคคลหน่วยงาน/องค์กรที่สมัครใจรวมกลุ่มเครือข่ายความร่วมมือได้แก่กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มผู้นำชุมชนสถาบันทางศาสนาสถาบันอุดมศึกษากลุ่มศิษย์เก่าภูมิปัญญาท้องถิ่นโรงพยาบาลชุมชนสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยได้ดำเนินการตามกระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่ายตั้งแต่การวิเคราะห์บริบทเพื่อทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านบุคคลและด้านบริหารทั่วไปแล้วสรุปรวมจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินงานแต่ละด้านเพื่อกำหนดเป้าหมายในการทางานมีการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจเป้าประสงค์และจัดทำแผนพัฒนาร่วมกันมีโครงการเกิดขึ้นหลายโครงการในโรงเรียนทั้ง 2 แห่งการดำเนินงานตามโครงการเสร็จสิ้นในหนึ่งปีการศึกษาผลการประเมินโครงการพบว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานด้านวิชาการงบประมาณบุคคลและบริหารทั่วไปและส่งผลกระทบต่อนักเรียนตามขอบข่ายที่คาดหวังสูงกว่าปีที่ผ่านมาและสอดคล้องกับคุนท์ซ์และโอ ดอนเนลล์ (Koontz and O'Donnell, 2001, p.9) ได้

ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจ การควบคุมงานสอดคล้องกับแนวคิดของ วรภัทร์ ภูเจริญ (2541, หน้า 14) ที่เสนอแนวคิดว่ารระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ คือ การวางแผนงาน การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาสอดคล้องกับแนวคิดของ วิบูลย์ คงมัน (2548, หน้า 14) วงจรคุณภาพหมายถึง กระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิตที่ออกมามีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมายกำหนด

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบการบริหารงานงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปใช้พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารงานงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ Callal and Ashwork (2004) แห่งมหาวิทยาลัย Queensland ประเทศออสเตรเลีย ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือและร่วมทำงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการตัวแปรที่ใช้ศึกษาคือข้อมูลภูมิหลัง ผู้ตอบคำถาม (Background Information) ปัจจัยสภาพแวดล้อม (Environment Factors) รูปแบบการฝึกงาน (Training Model) ปัญหาบุคลากร (People Issues) ลักษณะความร่วมมือ (Background Characteristics) และความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (Partner-ships between Institutions and Industry Employers) ผลการวิจัยพบว่าสิ่งที่สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือที่มีประสิทธิผลของสถานประกอบการกับสถานศึกษา คือ 1) ความเต็มใจของทั้งสองฝ่ายที่จะร่วมมือกัน 2) มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายที่ตรงกันรวมทั้งมีวิสัยทัศน์ร่วมของทั้ง

สถานศึกษาและสถานประกอบการ 3) ความเคารพและเชื่อใจกันและกัน 4) การติดต่อสื่อสารที่มีระหว่างกัน 5) ภาวะผู้นำทั้งสองฝ่ายที่สามารถหลอมรวมบูรณาการเอากลยุทธ์วิธีการปฏิบัติความสัมพันธ์ระหว่างกันและนวัตกรรมของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน 6) การยอมรับความแตกต่างของกันและกัน 7) การยืดหยุ่นด้วยเวลาและอื่น ๆ กับความเต็มใจที่จะลองทำ 8) ความรู้ใหม่ทักษะใหม่และวิธีคิดใหม่ที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์การนโยบายและกฎเกณฑ์ต่างๆขององค์การ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรกำหนดนโยบายการบริหารงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้เป็นรูปธรรม

1.2 ควรมีการกำหนดมาตรฐานและวิธีการประเมินคุณภาพการบริหารงานงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

1.3 ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ให้มีเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารงานงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบความร่วมมือการบริหารงานงานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระหว่างสถาบันการศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- จิณณวัตร ประโคทัง. (2549). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนก้นธาราธรรมณ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ดิเรก พรสีมา. (2543). *ปฏิรูปการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: ส. รุ่งทียออฟเซ็ท.
- พรพรรณ ณ ลำพูน. (2546). *ความพร้อมในการดำเนินงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์.
- ลัดดา ผลวัฒนะ. (2547). *การพัฒนาระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *คู่มือประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนดีประจำตำบล*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). *รายงานการติดตามการดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ปีงบประมาณ 2551*. กรุงเทพฯ: บริษัท เพลิน สตูดิโอ จำกัด.
- อุทัย ใจคำปัน. (2544). *ความพร้อมในการจัดการเครือข่ายสหวิทยาเขตมหามงคลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- Max Weber. (1947). *Theory of social and economic organizations*. New York: Free Press.
- Ribchester and William J. Edwards. (2007). *Co-operation in the countryside: small primary school clusters*. Retrieved April30, 2014, from <http://tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0305569980240302?journalCode=ceds20#.U6e7avmSzO4>
- Riley, K. (1997). *Changes in local governance–collaboration through networks: a post-16 Case study*. *Educational Management and Administration*, 25(2), 155-167.
- Useem, E.L. (1994). *Renewing school: a report on the cluster Initiative in Philadelphia*. Retrieved on June 5, 2014, from http://www2.indwes.edu/ocls/apa_eric_docs.html